

J E L E N K Ö R.

31. szám.

Pest szerda april 17dikén.

1838.

Foglalat: Magyarország (Rendek ülései. K. kam. tudósítás. Győrtt tűz. Tót-Pelsőcz magyarodik. Kos Károly †). Anglia (alsóházi ülések martz. 27—29k. Uj clubb. Dercsényi 's egyebek). Franciaország (a' martz. 29iki tetemes lerovások 's köv. kam. ülések folytatása april 2ikaig. National polg. vallomása vége. Didier. Madridból hír). Németország (bővebb világosítások a' Frankfurti zajongásról). Portugália (hírek Oportobul). Spanyolország (spanyol ministerium). Lengyelország. Elegyhírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. RRink ker. tanácskozásik f. h. 8 's 9kén az urbariumi munkálat 3ik cikkjének 4ik fejezete, 10ikén pedig a' vallásos suly tárgyi viszonzüzenet javaslata felett folytak; melly utóbbit következett nap tartott orsz. ülésekben, előlülő alnádor ur tanácsára néhány szó kimarasztás vagy változtatással elfogadják, mind a' mellett hogy némelly követ urak ujabb utasítási 's a' társ országok küldöttei sokban nem ugyan azt javasláknak. A' fens. nádor ugyan ez nap (11k.) jöve meg Bécsből.

Ő es. kir. Felsége a' szomolnokai első koh-ellenőri tisztségre Paulini Gusztáv eddig másod ellenőrt; az így megürült másod ellenőrségre 's amalgamatioi számvevőségre pedig Mikschnik Vilmos Beszterczebányán volt bánya-számvevőségi ingrossistát méltóztatott kegyelmesen kinevezni. Továbbá a' nagymélt. m. kir. udv. Kamara nádkuti 30adossá rendelt Gabriely Lajos tiszinai 30dost előbbi helyén meghagyni méltóztatott. Keller András slavoniai kerületi só- 's 30di felügyelő, és Haraszty András nagybereznai k. kam. tiszttartó meghaláloztak. (K. kam. tudósítás).

Győr april 13k.: Tegnap délutáni 6 órakor városunk Ujváros nevezetü külvárosának második negyedében a' Rákász-utcában mentiben a' Rápczának vigyázatalanságból hirtelen tűz támadván, egy óra alatt mintegy 31 ház, jobbára náddal fedett, lón hamuvá. Szélvész dühöngvén csak legnagyobb ügyesség, bátor elszántság és helyes intézeteknek köszönhetni hogy a' tűz tovább nem harapódzott. Az itt tanyázó 13ik határör-ezred-i katonaság, de kivált a' tanuló ifjuság igen kitüntetékek felebaráti szeretetüket, elszánt merészséggel 's csüggetlen munkával versenygvén a' tűz oltásban. A' Rápczán tul fekvő Sziget helysége is (a' győri püspöksé-

gé) csak üggyel menekhete a' veszélytől. A' rettenetes szélvész ide is áthordá a' tüzes üszköket, 's előbb a' Rápcza szigeti partján egy odvas fát, majd két házat gyujtván meg, az egészet tűzbe vala borítandó, ha a' már jókor viz-fegyverkezett lakosság valóban nagy ügyességgel mind a' három gyuladást rögtön el nem oltja. Sz. A.

Milly helytelen azon állítás „hogy magyarország tót lakosi idegenek a' magyar nyelv megtanulásától“ következő példa nyilván tanítja: T. Zólyom vmegyében helyezett Szász- és Tót-Pelsőcz evang. egyházának (f. e. jan. 30ikán, Osztróluczky Miklós ur mint az érintett egyház felügyelőjének előülte alatt tartott) gyülekezetében, abeli kívánságukat nyilatkoztaták ki a' tót-pelsőczyi tót lakosok: hogy helybeli iskolájukban a' magyar nyelv ezután taníttassék. Hatalmasan pártolván e' kívánságot lelkipásztoruk egyszersmind Zólyom megyei evang. esperes (senior) Muskuly Benjamin, 's főjegyzőjük Ambrózy János urak, az említett egyházi gyűlés a' magyar nyelvnek az érintett iskolában leendő taníttatását el is határozá; mint-hogy pedig az iskolának mostani tanítója a' hazai nyelvben nem eléggé jártas, el egyszersmind azt is: hogy melléje a' nyelv tanítás miatt segédoktató fogadtassék, tartási segedelmül, a' mostani oktatónak hivatalában maradandásaig, az érintett mezőváros lakossága jeles fizetést is ajánlván esztendőnként. Bár egész Zólyom 's Thurócz is követnék. K.

Sz. kir. Debreczen városában f. e. martzius 23ikán megholt az ottani posta-mester ns Kos Károly ur életének 29dik évében. Kora elhunytát bánatos özvegye, egy árvája, 's számos baráti kesergik.

A N G L I A.

Az alsóház martz. 29iki ülésében az iz-

ók.	51
el.	51
io	11694

landi csendbill harmadszori 's utolsó felolvastatása vala napi renden 's azt lord Althorp indítványul tevő. Cobbet ezt hat hónapra kíváná elhalasztatni, azaz a' billt félre vettetni. Többen szólának most is a' bill ellen, csak kevesen mellette, a' ház meguntta már a' sok vitatgatást. O'Connell még egyszer 's nagy hévvel szólitá föl a' házat a' bill félrevetésére; mind hiában; miután lord Althorp a' támogató okokat röviden ismételte, a' szavazat ohajtása közös lön, mi is megtörténvén, a' bill és ministerium mellett nyilatkozott 345 szó, ellene 86; többség mellette 259.

Lord Brougham a' felsőház egyik utóbbi ülésében jelenté, hogy a' kormány fontos változtatásokat fog az alsóháznál ajánlatba hozni az adóssági törvényekre nézve, nevezetesen azt, hogy az adósság miatt bezárítás töröltessék el.

A' Sun szerint egy liberalis-clubb akar a' két ház legjelesb és független szavazatu tagjaiból összeállani, mivel gyakran tapasztalák, hogy a' kölcsönös előleges értekezés hiánya miatt ugyan illy tagoknak javaslaik is gyámolítatlanul maradtak. A' clubb tehát illyes előértekezésnek 's szó és hatalom összesítésnek eszköze lesz.

Hobhouse ur, ki mint tudjuk a' hadministerséget az irlandi statutitoknoksággal cserélte fel, martz. 27ikén az angol hadi erőről tudósítván az alsóházat, egyszersmind egy álttekintést ada be az európai 's amerikai főbb statusok mostani hadi erejükről, azokra tett költségeikről 's más ide tartozó adatokról is. Ezen, figyelmet érdemlő kimutatás szerint Nagybritannia 24,271,763 lakos, és 52 millió 575,308 font sterling esztendei összes jövedelem mellett tart most 91,289 fő rendes (regular) katonát, (fegyveresi számát rendkívüli esetekben közel 200,000rig szaporíthatja), kikre esztendőnkint 9,151,784 font sterl.-t költ; és így lakosai közül minden 266ik tesz folyvásti (effectiv) katonaszolgálatot 's a' rendes katonaság tartására összes jövedelmének egy hatodát költi. Franciaország 32,561 ezer lakos és 35,634,882 font sterling eszt. jövedelem mellett tart 421,494 rendes v. activ katonát (e' számot nemzeti őrsége

által rendkívüli esetekben közöl 2,000,000ig szaporíthatja), kikre esztendőnkint 9,496,520 ft. sterl.-t költ; és így minden 77ik lakosa tesz folyvásti katonaszolgálatot 's ezen álló katonaságra összes esztendei jövedelmének egy negyedét költi. Ausztria 32,500 ezer lakos és 12,200,000 font sterling eszt. jövedelem mellett tart 280,000 rendes katonát (szaporíthatja 700,000ig), kiknek esztendőnként fizet 8,000,000 font sterlinget; 's így minden 116ik embere katona 's az álló katonaság tartására esztendei jövedelmének kétharmada megy. Oroszország: 49,000,000 lakos és 19,300,000 font sterl. eszt. jövedelem mellett tart 862,000 rendes katonát (katonagyarmatiból talán másfél millioig, — Hobhouse ur nem mond semmi számot — szaporíthatót); költ reájok évenként 6,791,667 ft. sterlinget; 's így minden 57ik embere tesz valósággal katonaszolgálatot 's azokra évi jövedelmének egyharmada megy. P o r o s z o r s z á g 13,400,000 lakos és 7,693,050 font sterl. eszt. jöv. mellett tart 117,000 rendes katonát (szaporíthatja 150,000ig), kiknek fizet 3,419,745 ft. sterlinget; 's így minden 115ik embere valóságos katona 's reájok minden eszt. jövedelmének felét költi. Spanyolország 13,950,000 lakos és 6,774,007 ft. sterl. eszt. jövedelem mellett tart jelenleg 51,200 rendes katonát (a' nem-rendesekből 130,000ig szaporíthatót), kikre költ évenként 2,530,848 font sterlinget; 's így minden 273ik embere val. katona, 's a' statusjövedelemnek egyharmada megyreá. H o l l a n d i a 2,445,000 lakos 's 4,166,666 font sterl. eszt. jöv. mellett tart jelenleg 57,550 rendes katonát (szükség esetén 70,000rig szaporíthatót), kiknek fizet 4,258,333 ft. sterlinget, 's így most minden 43ik embere valós. katona 's tartásokra az országnak egész jövedelme reá megy! — B e l g i u m 3,583,533 lakos és 5,750,000 ft. sterl. eszt. jöv. mellett tart 83,619 rendes katonát (száz ezerig szaporíthatót), kikre költ évenként 2,880,000 ft. st.-t, 's így minden 42ik lakosa katona, 's az országos jövedelemnek felét nyeli el. Végre E j s z a k a m e r i k a i egyes. status. 13,000,000 lakos és 5,572,827 ft. sterl. eszt. jöv. mellett tartanak most 6,082 rendes katonát (a' nemzeti őrségből szükség esetén 1,200,000-

re szaporíthatót), kik is kerülnek évenként 1,411,335 ft. sterl.be; 's így itt csak minden 1926ik ember valósággal katona's az állókatonaság a' statusjövedelemnek csak egy negyedét emésztí.

Martz. 20dikán a' királynál lever volt, mellyre igen számosan jelentek meg. Az idegenek közül legnagyobb figyelmet von magára Dercsényi ur, egy magyar, báró Neumann ausztriai követségi titoknok által bemutatva, nemzeti igen fényes öltözete miatt. Palást-mentéje drága prémzetű 's gazdag ezüst himzetű zöld bársony volt, (ezt a' német ujságok „Mantel“nek nevezik, 's e' szó után bajos tudhatni, mellyik ruhaneműnket értsük valóban rajta); ez alatti öltényege (Rock) szinte zöld bársony ezüstre (nyilván zrinyi-dolmány) 's hozzá csillogó kard, drága kövekkel bogláros.

FRANCZIAORSZÁG.

Következők a' tetemes lerovások, mellyeket a' követkamara marsal Soult budgetén martz. 29d. és aprilis 1sőjén tett (a' már említett 321,000 francon kívül); a' lovasörtség (gendarmerie) költségeiből 87,000 franc; a' rendes katonaság fizetéséből 6 millio, 18,355 franc; remonte költségeiből 1,585,487 franc; pattantyusság szerbeli (material) költségeiből 1,110,000 franc; mindössze e' két nap 9 millio 121 ezer 487 franc. — Az utóbbi (10dik) cikkelynél hosszas vitatás támadt Páris megerősítettetése iránt, névszerint kérdésbe jöve 1szőr: kell e' külön törvény, melly által a' ministerium fölhatalmaztassék illyes erősítési művek felállítatására; 's 2szőr milly neműek legyenek ezen erősítési művek, az az: egy körfal vonassék e az egész város körül, vagy egyes, külön erősségek (Forts) állíttassanak? Ezek iránt a' határozat másnapra halasztatott.

A' martz. 30iki, mult levelünkben is említett ülésben duc de Broglie után Tracy ur (az oppositio szellemiben), ez után belsőminister gróf d'Argout szólottak. Ez utóbbi general Lafayettenek egyik vádjára azt felelé, hogy lengyel ezredet nem lehetett képezni először azért, mivel a' francia szárazföldön általában tilos, idegen legiokat állítani fel; másodsor pedig azért, mivel azt merő tisztekből kellett volna alkotni, minthogy a' me-

nekvő lengyelek között 2,700 tisztre nem találkozott több mintegy 100 legénynél. Nehányan ugyan az elsőbek közül is elmentek Afrikába, de a' legnagyobb rész nem akart szolgálni. Ha, úgy mond továbbá a' minister, nekünk kötelességünk, eltiltani magokat a' Francziákat is a' propagandától, mennyivel inkább kötelességünk, ezt a' hozzánk menekedett idegeneknek megtiltanunk. — A' mi pedig saját országunkat illeti, valljon lehet e' azt mondani, hogy a' fenforgó törvény a' mi saját csendünkre nézve haszontalan és szükségtelen? Én az ellenkezőt vagyok bátor állítani. Igen is, sokat nyertünk egy esztendő óta ezen tekintetben; a' vendéei lázadás 's a' Párisban kitört republicanus támadás elnyomattak, de ebből valljon következik e, hogy többé nem kell óvakodnunk, nem kell minden lehető rendszabást megteennünk, hogy a' jelen csendállapot föntartassék, 's megelőztessék minden rendbomlás, melly birodalomnak és szép virágzásnak eredt kereskedésünkön 's műszorgalmunkon olly súlyos sebeket ejtene? — Negyvenegy politikai egyesület van most Francziaországban, mellyek közül 9 a' republicanusokhoz hajlik, 32 pedig egészen republicanus. A' carlista, csekélyebb egyesületeket nem is említem. Mind ezektől azonban nem kell megijedni, mivel a' kormány mind vezetőiket, mind minden lépteiket tudja 's így minden kitörést megelőzni vagy rögtön elfojtani képes. Legszámosabb az ember jusairól nevezett egyesület (société des droits de l'homme), ámbár ez is tagjainak számát a' valónál nagyobbban hirdeti. Megszűnnek ezen egyesületek ijesztők lenni az által, hogy nincs fegyverök. A' juniusi napok után ezen emberektől 4,000 puská, 20,000 kard, 70,000 kardvas, 4,000 bayonet 's t. ef. szedettek el, és nagy idő mulik el, mig magokat ismét fölfegyverezhetik, noha a' katonaság, a' jó polgárok 's a' nemzeti örök hívsége akkor is egy pillanat alatt semmivé tenné erőködésöket. — Már, hogy a' menekvőkre térjek, ezek között igen sok van, kik a' nevezett republicanus egyesületekkel rokon érzelműek 's politikai gondolkodásuak, a' kiket tehát ezen törvény által azért akar a' kormány némelly

egyesületi középpontoktól távol tartani, mivel bennök ama' társaságok gyakorlott és merész segéd társakat találnának. — A' miniszter után még Dupin ur szólott a' törvényjavaslat mellett, (miért is a' National keményen megrója 's kimondja egyenesen, hogy az oppositio többé illy ingtag, állhatatlan, doctrinair emberre számot nem tart 's ne is tartson), Garnier-Pagès, Salverte 's Odilon Barrot urak pedig ellene; mire mint mondók végzésnek kelle történnie, de ez a' jobb és bal oldal nem szavazása miatt meg nem eshetvén, más napra kellett a' tárgynak halasztatnia, midőn is a' törvény 124 szótöbbséggel (232 > 118) elfogadtatott. A' két oldalról többen ez nap sem szavaztak.

Április 21-én, a' hadministeri budget vitatásának folyamában Páris erősítése került legelőbb is, mint már említettük, szóalá. Marsal Soult nem vihette ki ebeli tervét 's minden erőködése és alkudozása mellett sem vihata ki többet, mint hogy a' kamara a' már tett költségeket elfogadta, de azokon tul egy krajczárt sem ajánlott meg. Mingyárt az első kérdésre nézve (kell e külön törvény, melly a' kormányt ezen munkákra fölhatalmazza?) közös volt a' kamarában azon vélemény, hogy igen is kell, mivel csak illyes külön törvény által lehet a' netalán szükséges kisajátítást eszközölni. Ezt marsal Soult eleinte kérdésbe vevé, de utóbb megígérte, hogy igen rövid idő alatt elő fog egy illyes törvényjavaslatot terjeszteni, csak adja meg most a' kamara a' költségeket, hogy a' már megkezdett munkák szakadatlanul folytathassanak. Azonban ez ellen is igen sokan kikeltek, annál is inkább, hogy a' követek közül sok fő tiszt, mint general Clauzel, Rogniat, Demarçay stb. a' marsal tervét katonai tekintetben is gáncsolák 's helyette mást kívántak. Ugyanis a' marsal külön erősegeket (Forts) akar építtetni, amazok pedig czélirányosbnak vélnének egy folytonos védlineát, fallal és árokkal. A' külön erősegek, mondák, igen csekély akadályára vannak az ellenségnek 's kirekesztik az egész városi népet a' védmunkálatokból, mellyekben egy folytonos védlineánál minden lakos részt vehetne. Továbbá a' külön álló erősegeket egy szabadsággyűlölő kormány ma-

ga a' város ellen fordíthatná 's megannyi bastilleket csinálhatna belőlök; ha pedig ellenség foglalná el a' várost, az magát azon erősegekbe vehetné 's innen mint megannyi fellegvárból folyvást fenyegetné a' várost. Milly kedvesek voltak, ugy mond Odilon-Barrot, illyes erősegek az ellenségnek 1814 és 15-ben, midőn néhány izben égeték talpait Párisnak utczái. — Azon ellenvetésre, hogy azon erősegeket valaha Franciaország szabadsága ellen használná a' kormány, Barthe ur azt felelte, hogy e' részről az ország alkotmánybeli institutioi 's a' ministerek constitutionalis gondolkozása tökéletesen megnyugtatók. A' kamarának egy része itt meg nem állhatta a' nevetést. Soult a' maga rendszere mellett felhozá még Napoleont, de az ellenfél is felhozá Vaubant 's azt igyekezék megmutatni, hogy Napoleon az illyes vérendszer (külön erősegek által) csak rövid időre, mulékony esetekben, nem pedig állandóul tartotta jónak. Végre a' marsal, ki eleinte e' munkákra 2,500,000 francot kívánt, most 1,200,000 franc-kal is meg fogott volna elégedni, de a' biztosság folyvást megmaradt azon ajánlata mellett, hogy csak az eddig tett költségek (895,000 fr.) hagyassanak meg, mellyekre t. i. a' kamara már előbb adott hitelt; 's ezen ajánlat csaknem köz megegyezéssel el is fogadtatott. Az ülés többi részét Viennet ur panasza foglalá el, kit egy, a' kamarában nem rég tartott, antiliberalis beszédeért a' Tribune megkorbácsolt. Viennet elolvasá a' sértő cikkelyeket 's azt kívánta, hogy az ujság szerkeztetője a' ház elejébe idéztessék, a' mire, ugy mond, a' restauratio idejéből van egy példa, midőn t. i. a' Journal du Commerce szerkeztetője idéztetett így fel. A' kamara nagyot nevetett, midőn erre de Fontaine ur megjegyzé, hogy akkor a' felidézett szerkeztető mellett a' mostani peccsétör és igazságminister (Barthe ur) jelent meg védőül. Azonban, hogy a' maga ügyében ne lássék bírószkodni, a' kamara Laurence ur javaslatára egy biztossághoz utasítá a' dolgot.

A' National így végzi politikai vallomását: Valóban jelenleg mindegyik párt megegyez abban, hogy Franciaországnak a' restauratio 15 éve alatt nem képviseleti (reprae-

sentativ) hanem csak tanácskozáti (consultativ) kormányzása volt. Az ugy nevezett constitutionalis királyság csupán kijátszó ellenőrségnek (controlle) volt alávetve. Annak behizonyítására, hogy az ország nem azt a' mit ő akart, hanem a' mi a' legitimitásnak tetszett, cselekvé, elég a' spanyol háborút a' kivándorlottaknak adott kármentést 's a' szentségtörési törvényt említeni. A' legitimitástól engedett constitutio a' két kamarát a' régi parlamentek állásába helyezte volna vissza, mellyek a' finantzrendelések lajstromoztatását nyerék parancsul 's mellyeket a' kormány hatalomszava szétszematott, mihelyt a' parancsnak ellenszegültek. Milly erőten 's gyarló volt azon ellenőrség, mellyet a' két kamara az 1814iki charta által nyert, igazlák magok a' juliusi esetek; midőn a' korona a' 221 követ fölrását (adresse) elveté, 's melly korona névszerint 's tetteleg viszont függetlenné (absolut) változék ha a' 221nek akarátja ellen történt fölkelés a' törvényszeres királyséket meg nem dönti. A' koronának ekkor csak néma gyülekezetei lettek volna, egybehivatva ugyan tanácskozás okáért, de mellyeket tüstént elbocsátott vagy egészen elnyomott volna, mihelyt azokat céljaival ellenküzdésben sejteté. Nevezhetni e most azt, a' mit mi julius óta birunk vagy inkább martz. 13ika óta, mellyen t. i. egy szándéklott „republicai intézkedésekkel körülvett popularis monarchia“ füstbe ment; nevezhetni e azt, a' mit jelenleg már látunk, a' mit mi ugy nevezett souverain nemzet eltűrünk, képviseleti kormányzásnak? Nem azon tanácskozáti kormányzás e az még folyvást, melly a' restauratio alatt divatozott? Két tárgy forog fenn: a' népfelsőség (Volkssouverainitát) és egy monarchia, mellyet szabadon választottanak szokás nevezni. Mellyik valljon most e' két hatalom közül az, melly művel, kormányoz, melly a' szabadságnak belsőleg illő korlátokat állít 's külsőleg Franciaország érdekeit 's kívánatit méltólag rendezi? Magok az aug. 7diki királyság baráti sem titkolják többé, hogy a' királyság az, melly parancsol, melly kormányoz; ők ebben büszkék, 's benne magokat szerencséseknek vallják. A' királyság kormányoz tehát, jól e vagy rosszul: ez ke-

veset nyom, elég hogy kormányoz 's ugyan ez nem fér meg a' képviseleti kormányzás céljával. A' két kamara, melly névszerint az ország képét viseli, az ország nevében nem csak nem kormányoz, nem csak nem szolgál a' királyságnak ellenőrségül: de még arra sincs hivatása, hogy a' királyságnak némmelly kényes dolgok fölött nézeteit, véleményit adhassa, olly formán p. o. mint Napoleon alatt a' statustanácsnál szokásban lehetete. E' kamaráknak most egyetlen küldetésök (Missio): a' nemzeti képviselőség helyét foglalni el, megtenni, hogy az országnak itt többé semmi ne viselje képét; azt megadni, a' mit az ország megtagadna, ott az engedelmesség példáját mutatni, hol az engedelmisség — gyalázat. Illy rendszer a' képviseleti kormányzásnak csupán nevével bír; mi azzal homlokegyenest ellentétben állunk, 's midőn a' való képviseleti kormányzáshoz olly buzgón ragaszkodunk, egy legigazabb! legszentebb ügyet védelmezünk. E' rendszer baráti a' mint Viennet ur beszédeben foglalkozott gyönyörű vallomásokból megbizonyul igen jól érzik, hogy a' képviseleti rendszer 's az augustus 7iki ámitás közt nincs legkisebb rokonság. A' mit jelenleg a' képviseleti rendszerből még birunk, az egyedül a' sajtó szabadság 's a' sajtó vétkek fölött ítélő eskütt bíróság; mondják már azt is, hogy e' törvények de főleg szokások által szentesült két körülmény őket megöli. Ugy van e' kettő őket megöli, vagy meg fogja ölni, mivel e' kettő mint szükséges következés, minden egyéb intézkedéseket, mellyeknek egyesülete a' való képviseleti rendszert képezi, magával ragad. Vagy a' sajtó 's az esküttbíróság fog kiirtatni, vagy a' sajtó 's esküttbíróság egyesületen ölendik meg a' tanácskozáti kormányzást 's helyébe a' képviseleti kormányzást idézendik elő. Nekünk itt nincs semmi idegen célunk, mi semmit sem akarunk csupán a' mi Franciaország tapasztalásán és szerzett belátásán alapszik. De ha egyszer Franciaország teljesen meggyőződik arról, hogy az egész constitutionalis monarchia csupán a' tanácskozáti kormányzás hüvelyzete, 's a' királyságot független uri hatalommal ruházza föl 's az országnak csak árnyék 's név szerinti képviselőséget

enged; ha Franciaország erről meggyőződött, akkor ezen Franciaország, mely mindenek előtt a képviseleti kormányzást ohajtja, azt ott fogja keresni, a' hol van; 's ha egy önmagával tartott tanácskozásnál fogvást azt látandja, hogy a' képviseleti kormányzás egyedül ott van jelen, hol a' fő hatalom a' kettős ellenőrségnek, a' választásnak t. i. 's a' felelőségnek van alá vettelve, akkor olly kevéssé fog szavaktól félni többé valamint a' dolgoktól; ő a' képviseleti kormányzást a' Constitutionalis monarchián kívül fogja keresni. 'S ha azt megtalálja, nem borzad vissza majd attól, hogy respublikának neveztessek; mert egyedül a' republika a' népnek nép által kormányzása; az Franciaország kormányzása önmaga által, és Franciaország önmagától nem irtózhatik, az önmagát meg nem utálhatja, az saját árnyékától nem ijedhet vissza.

A' szajnai assisek előtt martz. 29ikén Didier nevű ló-kupecznek pöre folyt le, ki arról vádoltatott, hogy a' juniusi zavarokban részt vett 's két katonát lőtt agyon. Didier halálra ítéltetett. Több eskütt felállván kinyilatkoztatta, hogy illy kemény büntetést nem vélt lehetőnek. A' praesidens tudára adá Didiernek, hogy harmadnapig a' cassatioszékhez appellálhat; de Didier ezt felelte: Férfi nem féli a' halált; barátim meg fognak engem boszulni praesidens ur!

A' legújabb hírek, mond a' National martz. 30dikán, némi zavarokról szólnak, mellyek martzius 19ikén Madridban ütöttek ki. Nehány levelező szerint vér ontatott az utcákon. Hivatalos tudósítások azonban csak csekély békételenkedésről szólnak, melly elszórt pontokon mutatkozott volna. Ugy látszik, a' dolog nem volt igen fontos, 's mintegy 20 személynek elfogatása után a' csend helyre állott.

NÉMETORSZÁG.

A' Frankforti főpostahivatali ujság következő világosításokat ad az ottani april 3iki zavarokról. Frankfort, apr. 6ikán: A' sétahelyeken gyújtó rakétákat találtak. Az utcán elejtett gyilkok a' háromszinnel valának jelelve. A' lázadók francia parancsszó után munkáltak, 's minden oda mutat, hogy a' dolog jövődőségét Strassburgban tud-

ták. A' lázadók következő szavakkal akarák az itteni polgárokat részvétre gerjeszteni: Szabadság vagy halál! Rajta ti is a' szabadságért! E' pillanatban egész Németországban így megyen! — 's a' t. Egyszersmind fegyvert és puskaport toltak a' bámész polgárokra, de azok meg sem mozdultak. Nem is hallottuk mindeddig, hogy máshol is történtek volna hasonló csinyok, kivéven a' szomszéd kurhesszi vámháznál. April 7ikén: A' terv mind inkább világra jő. Nem akarjuk ugyan itt a' birói nyomozatokat megelőzni, de annyit bátran állíthatunk, hogy a' legborzasztóbb revolutioi jelenet vala szándéklatban. Gyujtogatás, ölés, rablás, minden fenálló kormányzések felfogatása 's egy a' korlatok (barricade) közül kikiáltandó német republika tevék a' terv célját 's eszközeit. — Tegnap (6ikán) egész nap hordattak be foglyok, kiket jobbara a' hessz és nassau hatóságok adtak ki; csak az elsőbkek négy szekeret küldöttek elfogott tanulókkal erős katonáörizet alatt. Itt az örök folyvást kettőztetve vannak. Egyike a' támadás vezéreinek tegnap seibeiben meghalt. (Neve Zwick; ez utóbb irnok volt Neuman ügyvédnél Frankfortban, ki szinte el vala fogva, de megszökött). Mainzban minden rendelés meg van téve, hogy a' csiny megujultának esetén nyomban katonaság jöhessen Frankfortba, e' végre a' két város között lovasok vannak felállítva, kik a' híreket rögtön megvigyék. Azok az itteni polgárok közül, kik a' terv készítésében vagy april 3ikán kezdett kivitelében részt vettek (tehát még is vettek) 's mingyárt meg nem szöktek, már fogva vannak. (Megjegyzést érdemel itt, hogy april 3ika éjjelén 10 és 11 óra közt, midőn már a' merészlet nem-sikerülte kétségtelen volt, mintegy tizenöt koci vágatott ki Frankfort kapuin, mellyeket csak éjjél tájban záratnak be, noha a' politia, mint mondja, a' csinyt azon éjjelre várta és tudta). Sokan a' támadók közül álnév alatt tartózkodtak itt Frankfortban. Az elfogott studentek között egy Reizenstein urfi is találkozik. (Badenből?)

Ugyanazon ujság egy másik cikkelyében még ezeket írja: Hogy az ösztönzés e' csinyra Franciaországból, vagy is in-

kább az ott és Németországban messze elterjedett liberalis propagandától jöve, melly különben is a német és lengyel menekvők által az újabb időkben nagyot szaporodott, nem szenved kétséget. Mondják, hogy a csiny estvéjén Rauschenplatt is jelen volt Strassburgból. Azon tanulók, kik azon éjjel a lármaharangot félre verék, az nap reggel fen valának a toronyban és templomban, mintha annak épületi nevezetességeit akarnák szemlélni. — Minden órán uj foglyok érkeznek. Németország legfőbb házainak gyermekeik is találkoznak közöttök. Különösen sok heidelbergi tanuló vett a támadásban részt, általában sok bádeni, még carlsruhei házas polgárok is. Ebből kitetszik, hogy az idézett frankfurti csinyok egy egész déli Németországon messze elágazó revolutionalis tervnek valának szüleménye 's mintegy próbakép előre bocsátott lármaharangja.

PORTUGÁLIA.

Egy angol gőzhajó, melly Oportot martz. 25dikén hagyta el 's 30dikán érkezett Falmouthba, azon hirt hozta, hogy 24dikén a Miguelisták ujlag megtámadák Oportot, de ismét tetemes veszteséggel verettek vissza. A megtámadás egy még munkában lévő sánczolatra az antao-i halmon 's utóbb dom Pedro jobb szárnya ellen vala intézve, de miután a miguelisták a nevezett sánczot egy kis ideig kezökben tarták, mind a két helyen vissza nyomattak, 's veszteségök, ha a hir nagytva nincs, ismét 6—800 emberre megy. — Ellenben dom Pedro flottája szinte ugyan ekkor nyilvános lázadásban volt. T. i. több hónapja már, hogy a hajókatonák semmi zsoldot nem kaptak, 's admiral Sartorius oda akará a hajót és szolgálatot hagyni, de a katonák, kikkel ő köté az alkut, nem eresztették. Erre az admiral egy igen keserű levelet irt a császárhoz, mellyben a flotta sinylesztéseért 's a császár háladatlanságaért férjfiás nyíltsággal panaszkodik. A császár feleletül Crosbie kapitányt küldé a hajóra, hogy az Sartoriustól a commandot elvegye, de amaz nem engedelmeskedett. Erre haditörvényszékkal fenyegeték 's Doyle ezredes küldetett ki, hogy őt (Sartoriust)

foglyává tegye, de alig ért Doyle a hajóra, a legénység őt (Doylet) fogta meg 's a hajón letartóztatta. Felszedvén azután a horgonyokat az egész kis flotta kiindult Vigo elől, hogy ők majd Oportot bezárják 's don Pedrot fizetésre kénytetik. Ez mintegy martz. 23ikán történt. Azonban, ugy látszik, a meghasonlás dom Pedro 's admiral Sartorius közt nem olly nagy, hogy a béke közöttök könnyen helyre ne állhasson, a mint ez egy másik, ugyanazon alkalommal szinte Oportoból jött, levelből kitetszik. Én, ugy mond e level írója, martz. 23ikán hagyám el Vigo öblét 's igazolhatom, a mit itt (Oportóban) már tudnak, hogy t. i. Doyle és Crosbie urak adm. Sartorius hajóján fogva vannak. Azonban a baj nem épen orvosolhatatlan. Ugyan is adm. Sartorius és tisztjei eléggé értésemre adák, hogy ha a pénz és eleség, melly Angliából legközelebb váratik, megérkezend 's pontosan kezökbe jutand, ők nyomban a Tajo elzárására fognak indulni. — Hasonló értelemben van az angol Globe, annál is inkább, hogy az érdeklött hajó, ruhával, eleséggel és pénzzel már egy héttel ez előtt (april 1sője előtt) elindult Angliából 's így dom Pedro, noha különben is van elég módja, a flotta igazságos kívánatinak eleget tehet. Egyébiránt, ugy mond a Globe, adm. Sartorius már ön becsülete végett sem tenne ollyan lépést (mint volna Oporto elzárása vagy a flottának Angliába visszavezetése), mellyet honfiai előtt sem háladatlanság sem igazságtalanság sem volna képes kimenteni. —

SPANYOLORSZÁG.

Ujabb tudósítások szerint a párisi ujságokban, Madridból martz. 26dikáról, Zea-Bermudez és az ő antiliberalis v. conservatív pártja nem csak megmaradt a minis-teriumban, hanem az abban volt liberalis vagy királyné pártját is kiküszöbölte 's azt egészen a maga feleivel töltötte be. T. i. igazságministerré don Fernandez del Rio helyébe don Juan Gonzalez; financzministerré Eucima-Piedra helyébe don Antonio Martinez; tengerügyministerré Ulloa helyébe ideiglen hadminister Cruz; a ministeri és statustanács titoknokává pedig marquis Casa-Irujo helyébe don Antonio de Urrutia

neveztek ki. Ugy szinte politiaigazgatóvá a' nagy és nemes characterü Martinez de San Martin helyébe, ki Badajozba küldetett el, eddigi kir. udvarbíró don Herrea Pietro tétetett.

L E N G Y E L O R S Z Á G.

A' frankfurti (francia) journal egy privát levelet közöl Pétervárából, mellyben megezáfoltatik general Lafayettenek a' francia követkamarában, mondott (általunk is közlött) azon állítása, hogy Miklós császár Kiewen keresztül utaztában ott 600 lengyel gyermeket talált, kik Sziberiába vagy a' caucasusi hegyekbe vitettek, 's kik közül a' 300 fiu tovább szállíttatni rendeltetett, a' 300 leány pedig az orosz tiszték között kényszerint osztatottsát. Ama' levél szerint ezek nem gyermekek hanem hadi foglyok voltak, a' legifjabb közülök 24 esztendő, kik Oroszország ellen mindnyájan harczoltanak. — Ők nem Sziberiába, sem a' Caucasusba, hanem 20 orosz fegyveres és egy tiszt kísérete alatt mind a' hatszáz Pétervárába vitettek. Leány közöttük egy sem volt, 's általában nem igaz, hogy Lengyelnek is hurczoltattak volna Oroszországba. A' császár kilépett kocsijából, kegyesen szólott a' foglyokkal 's többet kijelelt közülök mint a' pétervári válogatott granátos ezredbe lépendőket. Ők mindnyájan jól lakva 's jól öltözve voltak, 's a' császár hallván, hogy magokat az uton jól viselték, mindeniknek 2 rubelt ajándékozott 's megparancsolta, hogy őket szeke ren vigyék tovább. — Ezekből eléggé látszik, mellyik részen van az igazság.

E L E G Y H I R E K.

Talán még egy időkor sem utalhat egyszerre annyiféle országgyűlés. tartásra mint a' jelen: egybegyülekezve levén az angol, francia, belga, magyar, schweitz, norvég, holland, szász, hannover, hesz-darmstadt, mecklenburg, 's nassau kamarák. A' dévaj Bécsiek erre szójátszilag érintik: hogy

az Angolok leggazdagabbak, mert nekik két házok van (alsó 's felső); a' Francziáknak csak két kamarájok, Ausztriának egy kabinetje; a' Magyaroknak csak két táblájok, a' Töröknek egyedül egy divánja, a' Pápanak pedig épen csak egy széke —.

Dr. Dubois levele szerint Blayeből, a' berryi hgné aprilis első két hetében fogott lebetegedni (Dr. Dubois csak tanu lesz a' szülésnél, nem segédorvos). — Don Pedro nak másodszülött, 10 esztendő leánykája, dona Paula Mariana, január 29ikén Riojaneiroban meghalt. — A' párisi republicánusok bált hirdettek martz. 29ikére a' politikai vétségekért foglyoskodók javára, 10,000 bilétet adtak el. A' politia zavaroktól tartván, ha illy nagy számú gyülekezet volna együtt, a' bált eltiltotta. Általában különféle terveket forralnak most a' republicánusok, de igen helyesen jegyzi meg egyik ujság, hogy a' jelen pillanatban minden merészlet vakmerő és sikertelen volna mivel a' néptömeg 's a' nemzeti őrség legnagyobb része ellenök van 's nincs semmi ürügy, melly ezeket a' kormány gyámolításától eltántoríthatná. —

Abbate Mezzofante a' vaticanumi könyvtár örének fog kineveztetni monsignor Mai helyébe, ki a' propaganda titoknokságát nyere di. — Anconai tudósítások szerint Mariano Bevilacqua és Lorenzo Tonelli, mint gróf Bosdari gyilkosai (maj. 23. 1832), egy e' végre kinevezett külön bíróság — tehát ismét biztosság, kivételi törvényszék! — által halálra ítéltettek 's martz. 26ikán agyonlövettek. Melloni Camill, az Anconában volt colonna mobile feje, mint egyszersmind a' carbonarismus terjesztője, — pedig holtigani gályára ítéltetett. Több más hurczoltatott még az ottani politikai zavarokban részesültek közül lágyabb vagy zordonabb fogásra, de a' kikről a' kinevezett fenytő biztosság nem tartá szükségesnek bővebben értesíteni a' közönséget. Bolognában ujolag többen, — asszonyok is, — fogattak el.

A' gabona pesti piaczi ára april 16ikán 1833:							P é n z k e l e t.				
poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csékély	Bécs april 16ikán középár pengő pénzben			
Tisztabuza	124	113½	106½	Zab	38	36½	34½	Status 5 pC. kötel.	91 ¼	Bécs 2½ pC. bankók.	51½
Kétszeres	86½	80	—	Köles	—	—	—	— 4 pC.	81 ¾	Kam. 2½ pC. kötel.	—
Rozs	56½	53½	46½	Köleskása	—	—	—	— 1820ki kölcs.	—	Bankrészvény	1179½
Árpa	—	50	46½	Kukoricza	63½	60	—	— 1821ki —	133½	Cs. arany pC. agio	—